

Toetuse taotlemise meelespea 2021

Valgamaa Partnerluskogu
strateegia 2015–2022
Meede 1

Töökohad ja teenused –
ettevõtluse elavdamine ja töökohtade loomine

Tegevus 1.1 Investeeringud häid töökohti säilitavasse
ja/või loovasse mikroettevõtlusse

Sisukord

Enne toetustaotluse esitamist	3
1. Sissejuhatus.....	3
2. Meetme eesmärk	3
3. Toetatavad tegevused, toetuse taotlejad ja toetussummad.....	3
4. Toetusmäärad	4
5. Ajakava	5
6. Nõuded toetuse taotlejale	5
7. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.....	5
Toetuse taotlemine	7
8. Toetustaotluse esitamine	7
9. Projektitoetuse taotluse vastuvõtmine ja nõuetele vastavuse kontrollimine partnerluskogus ..	9
10. Projektitoetuse taotluste hindamine.....	9
11. Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs.....	9
12. Projektitoetuse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine	9
Projekti elluviimine ja projektitoetuse maksmise tingimused	10
13. Projektitoetuse saaja kohustused	10
14. Nõuded hinnapakumuse kohta	11
15. Liising.....	12
16. Maksetaotlused.....	13
17. Projektitoetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist (OTKA)	14
18. Teavitamine toetuse kasutamisest	14

Enne toetustaotluse esitamist

1. Sissejuhatus

Juhend on abiks toetuse taotluse koostamisel, esitamisel, hiljem investeeringute tegemisel elluviimisel ning aruandluse koostamisel. Meelespeasse on koondatud Valgamaa Partnerluskogu kehtestatud nõuded ja LEADERi määruse reeglistik.

Alusdokumendid:

- [Leader määrus](#). Et vajalikku teavet oleks hõlpsam leida, on taotluseise meelesteas viidatud ka määruse vastavatele paragrahvidele.
- LEADERi määruse muudatused ja seletuskirjad leiab [PRIA lehelt](#) - Abiks taotlejale/Juriidilised alused
- [Meetmeleht](#)
- [Projektitoetuse taotluste menetlemise ja hindamise kord](#)
- [Hindamiskriteeriumid](#)
- [Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#)

Küsimustega pöörduge palun Tiina Ivaski poole. Kui soovite tulla meie juurde nõustamisele, soovime kokku leppida vastuvõtuaeg. Eelnev konsultatsioon aitab vähendada hilisemaid järelepärimisi.

Tiina Ivask, tegevjuht
e-posti aadress: tiina@valgaleader.ee
telefon: 5349 1195
aadress: Otepää, Valga põik 3

Äriplaanide nõustamisel pakuvad abi meie hea partneri Valgamaa Arenguagentuuri ettevõtluskonsultandid <http://arenguagentuur.ee/kontakt/>.

2. Meetme eesmärk

Meetme eesmärk on **piirkonnas on jätkusuutlikud kohalikku ressursi kasutavad ja tasuvaid töökohti pakkuvad mikroettevõtted ning kättesaadavad elukondlikud teenused.**

3. Toetatavad tegevused, toetuse taotlejad ja toetussummad

Tegevus 1.1 Investeeringud häid töökohti säilitavasse ja/või loovasse mikroettevõtlusse

Toetust on võimalik taotleda järgnevates valdkondades:

- töötlev tööstus vastavalt EMTAK jagu C välja arvatud tegevusalad:
  - 161 (puidu saagimine ja hõõveldamine)
  - 101 ja 102, 103, kui tegevuse eesmärk on vaid esmase toorme säilitamine ning ei teki uut toodet
  - 33 masinate ja seadmete remonti ja paigaldus
- kohalikul ressursil põhinev käsitöenduslik tootmine;

- mittetraditsiooniline põllumajandus (toetatakse ainult ettevõtlusega alustamist – taotlemise hetkel ei ole ettevõtte registreerimisest äriregistris möödas rohkem kui kaks aastat);
  - mittetraditsiooniliseks põllumajanduseks peame tegevuspiirkonnas seni põllumajanduslikult mitte kasvatatava või vähe levinud kultuuri või liigi kasvatamist või tavapärasest erinevate võtete kasutamist kasvatamisel.
- kohalikul toormel, toidupärandil või ökotoidul põhinev eripärane toitlustusteenus;
- turism (eelistus: aktiivset tegevust soodustavad teenused, loodusturism, puhkealade väljaarendamine, perepuhkus);
- loomemajandus;
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinev ettevõtlus.
  - Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad tooted ja teenused kasutavad info-, kommunikatsiooni- ja sidetehnoloogia tooteid/komponente/lahendusi innovaatiliste ja nutikate lahenduste pakkumisel, sh teenuste (näiteks pilvepõhised teenused, pilveandmetöötlus, rakenduste arendamine jm) ja asjade interneti arendamine (näiteks tervise monitooringu seadmed, mis edastavad andmeid pilve või seadmed, mis edastavad andmeid kodu temperatuuri või õhuniiskuse kohta, erinevad näitude kauglugejad, monitooringuseadmed jmt), IKT-l põhineva digitaalse infosisu, kultuuri- ja loomemajanduse arendamiseks.

Loomemajanduse valdkonda kuuluvad: 1) arhitektuur (sh maastikuarhitektuur); 2) audiovisuaalvaldkond (sh video, film); 3) disain; 4) etenduskunstid (sh teater, tants), 5) meelelahutuse IT; 6) kirjastamine; 7) kultuuripärand (sh käsitöö, muuseumid); 8) kunst (sh tarbekunst); 9) muusika ja 10) reklaam. Loomemajandus kasutab sisendina kultuurivaldkonda, kuid selle väljund on peamiselt funktsionaalne (nt arhitektuur, disain, moekunst, reklaam).

Nõuded toetuse taotlejale ja toetustaotlusele:

- Kavandatava investeeringuga kaasneb **kohustus säilitada või luua vähemalt üks täiendav töökoht** hiljemalt 2 aasta jooksul peale investeeringu elluviimist.
- Kavandatava investeeringu **asukoht** peab olema **Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkond**.
- Toetuse taotleja on Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonnas registreeritud ja tegutsev **mikroettevõtte (äriühing), FIE või ettevõtlusega tegelev MTÜ või SA**, mis annab tööd kuni 9 töötajale ning kelle aastakäive ja/või bilanss ei ületa 2 miljonit eurot.
- Üks taotleja võib taotleda **2000–30 000** eurot toetust taotlusvoorus.
- Iga taotleja saab esitada taotlusvoorus ühe taotluse.

4. Toetusmäärad

- Üldine toetusmäär kuni **60%** toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest.
- Väikelaeva, maastiku- ja mootorsõiduki, välja arvatud liikurmasina ostmiseks ja liisimiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse projektitoetust kuni **30 %** investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest.
- Kui tegemist uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamisega on toetusmäär **kuni 90%**.

Toetusmäärad on kirjas [määruses](#) §-s 34.

5. Ajakava

Tähtajad	
06.09.2021	Taotluste vastuvõtu algus e-PRIA-s. (Varem pole e-PRIA-s võimalik taotlust esitada)
24.09.2021 kell 16.00	Taotluste esitamise lõpptähtaeg e-PRIA-s. (Hiljem pole e-PRIA-s võimalik taotlust esitada.)
19.11.2021	Taotluste hindamise tähtaeg partnerluskogus (Taotluse staatust on võimalik jälgida e-PRIA keskkonnas.)
PRIA-l on aega taotlus läbi vaadata kuni 60 tööpäeva, vajaduse korral võidakse tähtaega pikendada kuni 90 tööpäevani.	
Toetuse saajal on projekti elluviimiseks aega kuni kaks aastat PRIA toetuse määramises otsusest.	

6. Nõuded toetuse taotlejale

Projektitoetuse taotleja esitatud nõuded:

1. Iga taotleja saab esitada taotlusvoorus ühe taotluse.
2. Taotleja on esitanud taotluse esitamise hetkeks äriregistrile viimase majandusaasta aruande, mille äriregistrile esitamise tähtaeg on saabunud.
3. Projektitoetuse taotleja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.
4. Taotlejal ei ole riiklikku maksuvõlga või tema riikliku maksuvõla tasumine on ajatatud.
5. Taotleja ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi.
6. Ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saanud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi maksnud.
7. Tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
8. Kavandatava tegevuse või investeeringu tegemist ei või alustada varem ja investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui partnerluskogu poolt projektitaotluse PRIA-le taotluse esitamise päevale järgneval päeval.

Nõuded taotlejale kirjas [määruses](#) §-s 27.

7. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud

1. Abikõlblik kulu peab olema mõistlik, põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekas ja toetuse eesmärgi saavutamiseks vajalik. Projektitoetuse taotleja tagab kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.
2. Toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku maksumuse moodustavad tegevuse või investeeringuobjekti **käibemaksuta maksumus** ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu

tähistamiseks vajaliku sümboolika **käibemaksuta maksumusest**, kui taotleja on **käibemaksukohustuslane**.

3. Kui projektitoetuse taotleja **ei ole käibemaksukohustuslane**, siis moodustavad toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku maksumuse tegevuse või investeeringu **käibemaksuga maksumus** ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajaliku sümboolika **käibemaksuga maksumusest**.
4. **Käibemaks ei ole abikõlblik juhul, kui selle tagastamist on võimalik taotleda käibemaksuseaduse (KMS) alusel. Kui projektitoetuse taotleja ei kasuta käibemaksuseadusest tulenevat õigust taotleda käibemaksu tagastust, siis jääb käibemaksukulu tema enda kanda.**

Tegevuse või investeeringuobjekti abikõlblikud kulud on:

1. Masina, seadme, sisseseade või muu põhivara ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud.
2. Ehitise ehitamise ja parendamise kulud.
3. Omanikujärelevalve ja muinsuskaitse järelevalve tegemise maksumus kokku kuni **3 protsenti** investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest.
4. Kavandatava ehitise projekteerimistööde maksumus kuni **10 protsenti** investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest.
5. Veevarustus-, kanalisatsiooni- ja reoveepuhastussüsteemi, elektrisüsteemi ja elektripaigaldise, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsutee ehitamise kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise (*taristuinvesteering*) kulud. Taristuinvesteeringuks loetakse investeeringut üksiktarbija liitumispunktini.
6. Maastikusõiduki või mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud, kui selle sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas ning kui projektitoetust taotleb ettevõtja, mittetulundusühing või sihtasutus.
7. Infotehnoloogilise lahenduse ja tarkvara ostmise ning paigaldamise kulud.
8. Teostatavusuuringu koostamise kulud.

Kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki¹ ostmise ja liisimise kulud on abikõlblikud, kui projektitoetust taotleb mittetulundusühing või sihtasutus tõendab, et:

1. masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
2. masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärselise masina või seadme hinnast madalam;
3. masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Abikõlblikud kulud on kirjas [määruses](#) §-s 30.

Mitteabikõlblikud on järgmised kulud:

1. maa ja olemasoleva ehitise ostmise ning üürimise või rentimise kulud;
2. käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist

---

¹ Eriotstarbeline sõiduk on sõiduk, mis on ettenähtud kindla funktsiooni täitmiseks, milleks on vaja spetsiaalselt kohandatud keret ja/või varustust, näiteks rändkauplusauto, päästesõiduk, invaauto, päästepaati jms.

- käibemaksuseaduse alusel;
3. sularahamaksed;
  4. riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
  5. õigus- ja raamatupidamisteenuse kulud;
  6. viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud;
  7. kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele, meenetele ja kingitustele;
  8. erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;
  9. sõiduauto ostmise ja liisimise kulud;
  10. kulud, mis on seotud liisingulepinguga, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;
  11. liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole viie aasta möödudes arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid mitte hiljem kui 2025. aasta 30. juunil üle läinud toetuse saajale;
  12. kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud;
  13. kulud, mis on vastuolus [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1305/2013](#) artiklites 45, 60 ja 61 sätestatud nõuetega;
  14. projekti toetatava tegevuse elluviimisega seotud üldkulud;
  15. kulud, mis ületavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja või teenuse piirhinda, kui taotletakse toetust asja või teenuse kohta, mis on kantud nimetatud võrdlushindade kataloogi. Peamiselt on võrdlushindade kataloogi kantud põllumajandustehnika;
  16. ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;
  17. ehitusmaterjali ostmise kulud ilma ehitustegevuseta;
  18. muud kulud, mis ei ole tegevuse elluviimisega või investeringu tegemisega otseselt seotud.

Mitteabikõlblikud kulud on kirjas [määruses](#) §-s 31.

Toetuse taotlemine

8. Toetustaotluse esitamine

NB! Palun ärge jätke taotluse esitamist viimasele hetkele!

Projektitoetuse saamiseks esitab projektitoetuse taotleja ettenähtud tähtajal [PRIA e-teenuse keskkonnas](#).

[Projektitaotluse esitamise juhend e-PRIAs](#)

NB! Paberil ja e-posti teel projektitoetuse taotlust esitada ei saa.

Taotleja täidab PRIA e-teenuste keskkonnas **avalduse**.

Lisaks avaldusele laaditakse e-teenuse keskkonnas üles järgmised dokumendid:

1. **Äriplaan koos finantsprognoosidega** kolme järgneva majandusaasta kohta. Finantsprognoosides on muu hulgas välja toodud
  - a. kassavood,
  - b. kasumiaruanne,
  - c. bilanss,
  - d. töötajate arv,
  - e. müügikäive toodete/teenuste lõikes (sh toodetav kogus, keskmine ühiku müügihind ning materjali/kauba kulu ühikule).**Soovitame** kasutada Töötuskassa poolt täiendatud [EASi isegeneereeruvat finantsprognooside vormi](#).
2. Viimane kinnitatud **majandusaasta aruande** või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ärakiri, mille esitamise tähtaeg on saabunud.
3. Ehitise puhul väljavõtte ehitusprojekti joonistest koos ehitusprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks.
4. Ärakiri dokumendist, mis tõendab, et maa, millele planeeritakse ehitada, kavandatav ehitis, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
  - a. Uue hoone püstitamiseks, peab kavandatava hoone alune maa olema projektitoetuse taotleja omandis või on selle alusele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt kolmeks järgnevaks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Selgitamaks välja, kas taotleja on **hankija** riigihangete seaduse mõistes, tuleb esitada:

5. **mittetulundusühingul** mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga mittetulundusühingu **liikmete nimekiri**, v.a usulised ühendused;

NB! Kui taotlete ehituse või parendustegevuse toetust, siis võtke kindlasti ühendust kohaliku omavalitsusega, kes selgitab, millised on vajalikud load ja millega tuleb investeringu tegemisel arvestada.

Kui projektitoetust taotletakse nii ehitamisele kui ka projekteerimisele, siis ei saa toetuse taotlemise ajal ehitusprojekti esitada. Sellisel juhul tuleb esitada põhimõtteline tööde lahend (kas kirjalikult või joonistega), mis võib olla ka näiteks eskiislahendus, eelprojekt vms.

Kui hoones või ruumis tehakse ainult osaliselt ehitus- või parendustöid, tuleb kirjeldada või joonistel kujutada toetusega hõlmatud tööde piire. PRIA vajab toetuse määramiseks võimalikult täpset teavet, mida ja kuhu ehitatakse.

Esitatavas eel- või põhiprojektis peab olema ka asendiplaan.

Nõuded esitatavatele dokumentidele on kirjas [määruses](#) §-s 37.

9. Projektitoetuse taotluse vastuvõtmine ja nõuetele vastavuse kontrollimine partnerluskogus

Esitatud projektitoetuse taotluse vaatab esmalt läbi kohalik tegevusgrupp ehk Valgamaa Partnerluskogu. Partnerluskogu kontrollib 10 tööpäeva jooksul, kas on olemas nõutud dokumendid ning kas projektitoetuse taotleja, projektitoetuse taotlus ja toetatavad tegevused vastavad strateegiale ja rakenduskavale, sealhulgas strateegia meetmes esitatud nõuetele.

Kui koos projektitaotlusega ei ole esitatud kõiki nõutud dokumente või kui puuduvad taotluse hindamiseks vajalikud andmed, palub partnerluskogu taotlejal puudused kõrvaldada kolme tööpäeva jooksul.

Kui nõutud dokumente või andmeid ei esitata partnerluskogu määratud tähtajaks võib partnerluskogu jätta projektitoetuse taotluse hindamata ja saata selle PRIAle märkusega, et projektitaotlust ei olnud võimalik hinnata.

Projektitoetuse taotluse vastuvõtmist ja vastavuse kontrollimist on kirjeldatud [määruses](#) §-s 38.

10. Projektitoetuse taotluste hindamine

Esitatud taotlusi hindab Valgamaa Partnerluskogu juhatuse kinnitatud hindamiskomisjon [hindamiskriteeriumide](#) alusel.

Valgamaa Partnerluskogu teeb strateegia meetme eelarve piires PRIAle põhjendatud ettepaneku projektitaotluste paremusjärjestuse kohta ning mis taotlused tuleks rahuldada ning kui suures ulatuses taotlusi rahastada.

Partnerluskogu võib jätta projektitaotluse hindamata, kui see ei vasta strateegias või rakenduskavas esitatud nõuetele või kui projektitoetuse taotleja ei ole esitanud nõutud andmeid või dokumente tähtaja jooksul. Partnerluskogu edastab hindamata jäetud projektitaotluse PRIAle koos märkusega hindamata jätmise kohta.

Taotluse hindamist on kirjeldatu [määruses](#) §-s 39.

11. Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs

PRIA kontrollib, kas vastuvõetud taotlus vastab nõuetele ja selles esitatud andmed on õiged. Samuti kontrollitakse projektitoetuse taotleja ja toetatava tegevuse vastavust nõuetele.

PRIA kontrollib ainult nende projektitoetuse taotlejate nõuetele vastavust, kelle taotlused on Valgamaa Partnerluskogu soovitanud toetusteks ettenähtud eelarveliste vahendite piires täielikult või osaliselt rahuldada, ja ainult nende taotlejate projektitaotluste nõuetele vastavust.

Nõuetele vastavuse kontrollimine PRIAs on kirjeldatud [määruses](#) §-s 40.

12. Projektitoetuse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine

PRIA teeb otsuse projektitaotluse osalise või täieliku rahuldamise või projektitaotluse rahuldamata jätmise kohta 60 tööpäeva jooksul arvates päevast, mil partnerluskogu esitas PRIAle taotluste paremusjärjestuse ettepaneku. Vajaduse korral võib PRIA otsuse tegemise tähtaega pikendada kuni

90 tööpäevani.

Taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine on reguleeritud [määruses](#) §-s 41.

Projekti elluviimine ja projektitoetuse maksmise tingimused

13. Projektitoetuse saaja kohustused

Projektitoetuse saaja on kohustatud:

1. esitama projekti lõppedes **Valgamaa Partnerluskogule fotod** investeringust või tegevusest;
2. täitma **Valgamaa Partnerluskogu seireandmete küsimustiku** kaks aastat pärast projekti lõppemist;
3. tegema investeringu või kavandatud tegevused ja esitama PRIAle e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeringu tegemist tõendavad dokumendid. Dokumendid tuleb esitada kuni neljas osas kahe aasta jooksul pärast seda, kui PRIA on teinud projektitoetuse taotluse rahuldamise otsuse, kuid hiljemalt 31.12.2024;
4. võtma projektitoetuse abil tehtud investeringu **sihtotstarbeliselt kasutusse** hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks;
5. säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse eest ostetud investeringuobjekti vähemalt kolme aasta jooksul alates ajast, mil PRIA toetuse viimase osa välja maksab;
6. eristama selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;
7. võimaldama teostada projektitoetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrollid ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama viibida projektitoetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja toetuse abil ostetud vara kohapeal;
8. teavitama PRIAt viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest käibemaksuseaduse § 20 alusel kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt toetuse viimase osa väljamaksmisest, kui projektitoetust on saadud käibemaksu maksmiseks;
9. esitama projektitoetuse kasutamise seotud seireks vajalikku teavet partnerluskogu või PRIA nõudmisel;
10. vastama strateegia meetmes nimetatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;
11. omama hiljemalt esimese maksetaotluse esitamise ajal ehitise kohta ehitusluba või ehitusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt ja viimase maksetaotluse esitamise ajal ehitise kasutusluba või kasutusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt;
12. teavitama viivitamata PRIAt ja kohalikku tegevusgruppi taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust;
13. projektitoetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.
14. projektitoetuse saajal ei tohi olla riiklikku maksuvõlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on moondunud, tasutud ettenähtud summas;

15. teavitama projektitoetuse abil toetatava tegevuse elluviimisest vastavalt maaeluministri 22. detsembri 2015. a määruses nr 26 „Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020“ kehtestatud nõuetele.

Projektitoetuse saaja kohustused on loetletud [määruses](#) §-s 42.

14. Nõuded hinnapakkumuse kohta

PANE TÄHELE!

Hinnapakkumused esitatakse PRIAle alles tegevuse elluviimisel koos maksetaotlusega. Seega vastutab hinnapakkumuste korrektsuse eest taotleja.

Nõuded hinnapakkumisele

1. Väljavalitud hinnapakkumus **ei tohi olla põhjendamatult kõrge** võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga.
2. Väljavalitud hinnapakkumus peab olema **objektiivselt põhjendatud** ja juhul, kui projektitoetuse saaja ei ole saanud nõutud arvu hinnapakkumusi või valinud odavaimat hinnapakkumust, peab selle kohta esitama põhjenduse.
3. Projektitoetuse saaja **ei tohi jaotada tegevuse hinnapakkumust osadeks**, kui toetatava tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalik teenus, töö või kaup on funktsionaalselt koos toimiv.

Jälgi eriti!

- Hinnapakkumused peavad olema väljastatud **enne** tegevuse või investeeringu tegemist.
- Hinnapakkumuses peab olema taotleja nimi (välja arvatud juhul, kui hinnapakkumuseks on väljatrükk hinnapakkuja veebilehelt), hinnapakkuja nimi, registrikood, kontaktandmed, hinnapakkumuse väljastamise kuupäev ning toetatava investeeringuobjekti käibemaksuta ja käibemaksuga maksumus. Hinnapakkumuse esitamisel tuleb jälgida, et pakkumus ei oleks põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga.
- **Investeering on vahemikus 1000-5000 eurot (ilma käibemaksuta).**
Vaja on esitada **üks** hinnapakkumus, mis ei tohi olla kunstlikult tükeldatud. Taotleja peab jälgima, et koostatud hinnapakkumuse kirjalik küsimine oleks nii täpne, et hinnapakkumuse esitajal oleks võimalik selgelt kirjeldada müüdava töö, teenuse või kauba kogust ja maksumust. Vajaduse korral võib PRIA küsida, mis oli hinnapakkumuse aluseks.
- **Investeeringu summa ületab 5000 eurot (ilma käibemaksuta).**
Vaja on lisada **kolm** hinnapakkumust **koos tehniliste tingimuste loeteluga**. Hinnapakkumused peavad olema omavahel võrreldavad, sisult arusaadavad. Hinnapakkumus ei ole võrreldav, kui nt mahud on erinevad. Kui ei ole valitud odavaimat hinnapakkumust peab esitama põhjenduse.

Kui tehniliste tingimuste loetelu on avaldatud **riigihangete registris**, võib projektitoetuse saaja saada vähem kui kolm hinnapakkumust, kui tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus on vahemikus 5000–30 000 eurot.

- **Investeeringu summa jääb alla 1000 euro.**

Hinnapakkumust ei ole vaja esitada.

- **Riigihanke puhul lisada väljavalitud hinnapakkumine.**

- Kui soetus on **võrdlushindade kataloogis**
<https://epria.pria.ee/epria2/hinnakataloog/#/valideeritud>, siis ei pea olema hinnapakkumust.

- Ehitusseadustiku kohaselt ehitusteatise- või ehitusloakohustusliku ehitustegevuse korral, kus ehitatav ehitis on ehitusseadustiku tähenduses hoone, peab olema saadud hinnapakkumus [PRIA vormil](#).

Tehtavad ehitustöid ja ehitusprojekte koostamist võivad läbi viia ettevõtted, kes on kantud majandustegevuse (MTR) registrisse vastava töö tegijana. Registreeringut saab kontrollida majandustegevuse registrist <http://mtr.mkm.ee/>.

- **Tuleb jälgida, et pakkuja ja toetuse taotleja ei oleks seotud, kui investeeringu summa ületab 1000 eurot. [Määruse § 33 lg 5](#):**

Projektitoetuse saaja ja isik, kellelt projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja tellib teenuse või töö, välja arvatud projektijuhtimise korral, või ostab kaupa, ning nende osanik, aktsionär või tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige või seltsinglane ei tohi kuuluda üksteise juhatusse ega nõukokku ega omada osalust üksteise äriühingus, välja arvatud juhul, kui tegevuse või investeeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 1000 eurot.

Hanke korraldamisel järgitakse riigihangete seadust, kui projektitoetuse taotleja on hankija riigihangete seaduse § 5 tähenduses.

[Riigihangete seaduses](#) (RHS) sätestatud korda peavad järgima:

- 1) riik või riigiasutus;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse asutus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühendus;
- 3) muu avalik-õiguslik juriidiline isik või avalik-õigusliku juriidilise isiku asutus;
- 4) sihtasutus, mille üheks asutajaks on riik või mille asutajatest rohkem kui pool on käesoleva lõike punktis 2 või 3 nimetatud hankijad või mille nõukogu liikmetest rohkem kui poole määravad punktides 1–3 nimetatud hankijad;
- 5) eraõiguslik juriidiline isik, mida põhiliselt rahastavad või mille juhtimis- või järelevalveorgani liikmetest rohkem kui poole määravad või mille juhtimist muul viisil kontrollivad koos või eraldi käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud hankijad või mõne muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi vastavad isikud ja mis on asutatud eesmärgiga täita põhi- või kõrvaltegevusena ülesannet avalikes huvides, millel ei ole tööstuslikku ega ärilist iseloomu.

Hinnapakkumuse nõuded on kirjeldatud [määruses](#) §-s 33.

15. Liising

Soetatavat vara on võimalik võtta ka liisingusse, kuid ainult nende liisinguandjatelt, kes tegutsevad krediidasutuste seaduse alusel ja korras või nende konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus. Nimekiri aktsepteeritud liisinguandjatest on leitav lingilt <https://www.fi.ee/et/pangandus-ja-krediit/krediidasutused>.

Kui investeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, viib projektitoetuse saaja ellu ja esitab selle tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2025 (§ 42 lg 4.).

Juhul kui põhivara liisitakse, siis peab asja omandiõigus üle minema projektitoetuse saajale hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest (kõige hiljem 30.06.2025).

Liisingulepinguga seotud kulud, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed ei ole abikõlblikud!

Esimese maksetaotlusega esitatakse PRIA-le liisinguleping, maksegraafik, üleandmise-vastuvõtmise akt, arve. Järgmiste maksetaotlustega esitatakse arve(d) ja tasumist tõendavad dokumendid.

16. Maksetaotlused

Projektitoetuse saaja teeb investeringu ja esitab PRIA-le e-teenuse keskkonnas investeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas kahe aasta jooksul arvates ajast, mil PRIA tegi projektitoetuse taotluse rahuldamise otsuse.

Taotleja on kohustatud täitma kaks aastat peale projekti lõppemist Valgamaa Partnerluskoogu seireandmete küsimustiku.

Projektitoetuse väljamaksmiseks esitab projektitoetuse saaja pärast investeringu täielikku või osadena tegemist ja selle eest täielikult või osaliselt tasumist PRIA e-keskkonna kaudu maksetaotluse, koos järgmiste dokumentide ära kirjadega:

1. nõuded, millele peab vastama taotleja poolt ostetud toode või teenus;
2. hinnapakkumus;
3. arve-saateleht või arve;
4. arve tasumist tõendav maksekorraldus või arvelduskonto väljavõte;
5. üleandmist ja vastuvõtmist tõendav dokument, kui toetatav tegevus on ehitamine või parendamine või kui taotletakse toetuse väljamaksmist enne kulutuste tegemist;
6. tööleping, töövõtuleping või käsundusleping;
7. kasutatud masina või seadme ostmise või liisimise korral masina või seadme müüja või liisinguandja kinnituskiri selle kohta, et masina või seadme ostmiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest ELi või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi;
8. kasutatud masina või seadme ostmise või liisimise korral hinnapakkumus, millel kajastub uue samalaadse masina või seadme hind;
9. hinnapakkumused, mis vastavad toetuse taotlemisel esitatud investeringu eeldatava maksumuse arvestusele iga kululiigi kohta;
10. maksetaotluse esmakordse esitamise korral liisinguandja ja toetuse saaja vahel sõlmitud

liisinguleping, maksegraafik ja liisingueseme üleandmise akt ning selle isiku väljastatud arve-
saateleht või arve, kellelt liisinguandja ostis liisingueseme;

11. ehitusteetise- või ehitusloakohustusliku hoone ehitustegevuse puhul Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus [ehitustegevuse kulude andmed](#), mis peavad sisaldama teavet hoone nimetuse, ehitisregistri koodi, katastritunnuse, üldkulude, ettevalmistuskulude, välisrajatiste kulude, aluse- ja vundamendikulude, kandetarindite kulude, fassaadielementide kulude, katusekulude, ruumitarindite kulude, pinnakatete kulude, sisustuse kulude, inventari kulude, seadmete kulude, tehnosüsteemide kulude, ehitusplatsi korralduskulude ning ehitusplatsi üldkulude kohta.
12. maa kasutusvalduse leping, mis tõendab, et uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks on maa antud projektitoetuse saajale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
13. Ehitusluba ega kasutusluba esitama ei pea. PRIA kontrollib ehitusluba ehitusregistris esimese maksetaotluse ning kasutusluba viimase maksetaotluse menetlusel.

[Maksetaotluse esitamise juhend e-PRIA](#)s

Investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise kord on kehtestatud [määruses](#) §-s 43.

17. Projektitoetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist (OTKA)

Projektitoetuse taotlejal on võimalus kasutada toetust ka osaliselt tasutud kuludokumentide alusel. See võimaldab toetuse saajal kavandatavat projekti paindlikumalt ellu viia ning aitab ületada investeeringu tegemisega kaasnevat finantsprobleemi.

1. Enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist, kui töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning projektitoetuse saaja on selle vastu võtnud ja selle eest tasunud vähemalt **omafinantseeringuga** võrdse summa, võib projekti toetuse saaja esitada maksetaotluse toetuse väljamaksmiseks. Käibemaksukohuslastel on vaja tasuda lisaks omaosaluse summale ka **käibemaksu** summa. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata liisingulepingu alusel ostetava vara puhul.
2. Projektitoetuse väljamaksmist sooviv projektitoetuse saaja esitab pärast investeeringu täielikku või osadena tegemist PRIA-le e-keskkonna kaudu **maksetaotluse** koos kõigi vajalike dokumentidega.
3. Peale dokumentide ja investeeringu vastavuse kontrolli kantakse toetuse summa üle taotleja arvele, kes tasub kuludokumentide alusel tasumata kogusumma viivitamata isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või ostis kaupa ning esitab **7 tööpäeva** jooksul alates toetuse laekumisest uuesti maksetaotluse PRIA-le.

Toetuse väljamaksmist enne kulutuste tegemist reguleerib [määruses](#) §-s 45.

18. Teavitamine toetuse kasutamisest

Kõik projektid tuleb tähistada nii nagu näeb ette „[Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#)“.

Eesti LEADERi logo, Euroopa Liidu LEADERi logo, Euroopa Liidu embleemiga ning ka Valgamaa Partnerluskogu logoga tuleb tähistada:

- ehitis (teave peab olema välja pandud kohe, kui ehitusega on alustatud);
- ehitusprojekt (kui taotletakse toetust ehitusprojekti koostamiseks);
- masin, seade;
- meene;
- info- ja reklaammaterjal;
- üritus;
- digitaalne infokandja ja materjal, mis on paigutatud pakendile või tootele ning selle esilehele, -kaadrile, -pildile;
- televisioonisaade, artikkel ja muu tekst tehniliselt võimalikul ja sobival viisil;
- trükimeedia või avalikkusele suunatud veebilehe kuulutus (nt. netireklaam).

Tegevuse korral tähistatakse tegevuse toimumise ajal toimumise koht ja tegevuse kohta käiv teavitustmaterjal

Iga eset ja dokumenti ei tule märgistada logoga, kui seda kasutatakse vaid organisatsiooni sees, sellisel juhul piisab plakatist või stendist organisatsiooni avalikus ruumis.

Märgistus peab säilima vähemalt viis aastat toetuse viimase osa väljamaksmisest

Teavitust veebilehel

Juhul kui toetuse saajal on olemas toetatava objekti või tegevusega seotud veebileht:

1) avaldatakse veebilehel peale logo ja embleemi ka objekti või tegevuse lühikirjeldus;

Logo ja embleem paigutatakse **kergesti märgatavale kohale ja see peab olema selgelt nähtav**. Digitaalne logo on kättesaadav veebilehel <https://valgaleader.ee/projektide-elluviimine/taehistamine.html>.

NB! Euroopa Liidu lipu embleemi all olev tekst on võrreldes eelmise perioodiga muutunud!

- Objekt, millele ei ole tootmise käigus logo ega embleemi paigaldatud, tähistatakse kleebisega.
- Kui toetus **ületab 10 000 eurot**, tuleb lisada logoga ja embleemiga plakat. Plakat peab olema üleval toetatava objekti või tegevuse abikõlblikkuse perioodil. Kui plakatit kasutatakse üksiktegevusest teavitamiseks, hoitakse see üleval tegevuse toimumise ajal. Plakat peab olema vähemalt A3 suurusega ning sellel peab olema logo koos embleemiga, millele eraldatakse vähemalt 25% plakati pindalast, ja projekti nimetus, mis moodustab plakati kõrgusest vähemalt 30%. Kui plakatit kasutatakse välitingimustes, peab see olema tehtud vastupidavast ja ilmastikukindlast materjalist.

Kui projektitoetuse abil valminud või soetatud objekti kajastatakse ajalehe vm väljaande artiklis, siis soovitame kasutada järgnevat lauset rahastajale viitamiseks: “ Investeeringut on toetanud EAFRD MAK 2014–2020 Leader-meetme raames ja Valgamaa Partnerluskogu.

